

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 8ης Δεκεμβρίου 2005*

Στην υπόθεση C-33/04,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2004,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους W. Wils και M. Shoter, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, εκπροσωπούμενου από τους M. Thill και S. Schreiner, επικουρούμενους από τους A. Verheyden και F. Bimont, δικηγόρους,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris, Γ. Αρέστη (εισηγητή) και J. Klučka, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs

γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 3ης Μαρτίου 2005,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου,

— παραλείποντας να εκπληρώσει την υποχρέωση ελέγχου της συμμορφώσεως των συστημάτων λογιστικής καταγραφής κόστους από ανεξάρτητο αρμόδιο φορέα και δημοσιεύσεως δηλώσεως περί συμμορφώσεως για τα έτη 1998 και 1999, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, για τη

διασύνδεση στον χώρο των τηλεπικοινωνιών προκειμένου να διασφαλισθεί καθολική υπηρεσία και διαλειτουργικότητα, με εφαρμογή των αρχών παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) (ΕΕ L 199, σ. 32), και

- εφαρμόζοντας με ασφαμένο τρόπο, στην πράξη, τα μέτρα που θεσπίστηκαν για τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των διατάξεων του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1998, για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις τηλεπικοινωνίες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον (ΕΕ L 101, σ. 24), όσον αφορά τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλον αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εν λόγω ρυθμιστική αρχή, καθώς και όσον αφορά την ετήσια δημοσίευση δηλώσεως περί συμμορφώσεως,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω διατάξεις των οικείων οδηγιών.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

Το παλαιό κανονιστικό πλαίσιο

- Η οδηγία 97/33

² Η οδηγία 97/33 θεσπίζει, σύμφωνα με το άρθρο της 1, κανονιστικό πλαίσιο για τη διασφάλιση, εντός της Κοινότητας, της διασυνδέσεως τηλεπικοινωνιακών δικτύων

και, ειδικότερα, της διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών, καθώς και της παροχής καθολικής υπηρεσίας σε περιβάλλον ανοικτών και ανταγωνιστικών αγορών. Κατά το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, με τον όρο «διασύνδεση» νοείται η υλική και λογική σύνδεση τηλεπικοινωνιακών δικτύων που χρησιμοποιούνται από τον ίδιο ή διαφορετικό οργανισμό προκειμένου να παρέχεται στους χρήστες ενός οργανισμού η δυνατότητα να επικοινωνούν με χρήστες του ίδιου ή άλλου οργανισμού ή να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που παρέχονται από άλλο οργανισμό.

- 3 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, που τιτλοφορείται «Αρχές που διέπουν τα τέλη διασύνδεσης και τα συστήματα κοστολόγησης» προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 6 ισχύουν για οργανισμούς οι οποίοι διαχειρίζονται τα δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα ή/και προσιτές στο κοινό τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες [...] και οι οποίοι έχουν κοινοποιηθεί από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ως έχοντες σημαντική ισχύ στην αγορά.

2. Τα τέλη διασύνδεσης ακολουθούν τις αρχές της διαφάνειας και του προσανατολισμού προς το κόστος. Ο οργανισμός ο οποίος παρέχει διασύνδεση με τις διευκολύνσεις του φέρει το βάρος της αποδείξεως ότι τα τέλη υπολογίζονται βάσει του πραγματικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου ενός λογικού ποσοστού απόδοσης της επένδυσης. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές μπορούν να ζητούν από έναν οργανισμό να αιτιολογεί πλήρως τα τέλη διασύνδεσης που επιβάλλει και, όπου αυτό είναι σκόπιμο, απαιτούν προσαρμογή των τελών. [...]

3. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν τη δημοσίευση [...] ενός υποδείγματος προσφοράς διασύνδεσης. Το υπόδειγμα προσφοράς διασύνδεσης περιλαμ-

βάνει περιγραφή των προσφορών διασύνδεσης, αναλελυμένων ανά στοιχείο ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, και τους συναφείς όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των τιμών.

Για οργανισμούς διαφορετικών κατηγοριών οι οποίοι επιτρέπεται να παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες, είναι δυνατόν να καθορίζονται διαφορετικές τιμές, όροι και προϋποθέσεις διασύνδεσης, όταν οι διαφορές αυτές είναι δυνατόν να αιτιολογηθούν αντικειμενικά βάσει του παρεχόμενου τύπου διασύνδεσης ή/και των σχετικών εθνικών προϋποθέσεων για τη χορήγηση άδειας. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι οι διαφορές αυτές δεν οδηγούν σε στρέβλωση του ανταγωνισμού, ιδίως δε ότι ο οργανισμός εφαρμόζει τις κατάλληλες τιμές, όρους και προϋποθέσεις διασύνδεσης όταν παρέχει διασύνδεση για τις υπηρεσίες του ή για τις υπηρεσίες των θυγατρικών ή των εταίρων του [...].

Η εθνική ρυθμιστική αρχή έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει αλλαγές στο υπόδειγμα προσφοράς διασύνδεσης, όταν αυτό δικαιολογείται.

[...]

5. Η Επιτροπή [...] καταρτίζει συστάσεις σχετικά με τα συστήματα κοστολόγησης και το λογιστικό διαχωρισμό σε σχέση με τη διασύνδεση. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι τα συστήματα κοστολόγησης που χρησιμοποιούνται από τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς είναι κατάλληλα για την εφαρμογή των απαιτήσεων του παρόντος άρθρου και τεκμηριώνονται με επαρκείς λεπτομέρειες, όπως προσδιορίζεται στο παράρτημα V.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι, κατόπιν σχετικής αιτήσεως, διατίθεται περιγραφή του συστήματος κοστολόγησης, στην οποία εμφανίζονται οι βασικές κατηγορίες στις οποίες κατατάσσονται οι διάφορες μορφές κόστους και οι κανόνες για την κατανομή του κόστους διασύνδεσης. Η τήρηση του συστήματος κοστολόγησης ελέγχεται από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή άλλο αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εθνική ρυθμιστική αρχή. Κάθε χρόνο, δημοσιεύεται δήλωση σχετικά με την τήρηση του συστήματος.

[...]»

- 4 Το παράρτημα V της οδηγίας 97/33 αναφέρει, εν είδει παραδείγματος, ορισμένα στοιχεία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προαναφερθέντος συστήματος κοστολόγησης, ήτοι το χρησιμοποιούμενο τυποποιημένο κόστος, τα στοιχεία κόστους που περιλαμβάνονται στην τιμολόγηση της διασύνδεσης, τους βαθμούς και τις μεθόδους κατανομής του κόστους, ιδίως την αντιμετώπιση από κοινού αναλαμβανόμενου και κοινού κόστους, καθώς και τις λογιστικές συμβάσεις.
- 5 Κατά το άρθρο 23, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την οδηγία νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 1997 και αμέσως ενημερώνουν σχετικώς την Επιτροπή.
- 6 Στις 8 Απριλίου 1998, η Επιτροπή εξέδωσε, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33, τη σύσταση 98/322/ΕΚ, σχετικά με τη διασύνδεση σε ελευθερωμένη τηλεπικοινωνιακή αγορά (Μέρος 2 — Λογιστικός διαχωρισμός και λογιστική καταγραφή κόστους) (ΕΕ L 141, σ. 6).

— Η οδηγία 98/10

- 7 Αντικείμενο της οδηγίας 98/10 είναι, σύμφωνα με το άρθρο της 1, η εναρμόνιση των συνθηκών που εξασφαλίζουν ανοιχτή και αποτελεσματική πρόσβαση και χρήση των σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών δικτύων και των σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε περιβάλλον ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών, σύμφωνα με τις αρχές της παροχής ανοιχτού δικτύου.
- 8 Το άρθρο 17 της εν λόγω οδηγίας, που τιτλοφορείται «Αρχές τιμολόγησης», προβλέπει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του άρθρου 3 σχετικά με την οικονομική προσιτότητα, ή της παραγράφου 6, οι εθνικές κανονιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι οι οργανισμοί οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας και οι οποίοι είτε κατέχουν σημαντική ισχύ στην αγορά είτε έχουν οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 5 και κατέχουν σημαντική ισχύ στην αγορά, [συμμορφώνονται] προς τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

2. Τα τιμολόγια για χρήση του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και των σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών ακολουθούν τις βασικές αρχές της κοστοστρεφούς τιμολόγησης [...].

3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 7, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/33/ΕΚ για τη διασύνδεση, τα τιμολόγια για πρόσβαση και χρήση του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου είναι ανεξάρτητα από τον τύπο εφαρμογής που επιλέγουν οι χρήστες, εκτός εάν και στο βαθμό που απαιτούνται διαφορετικές υπηρεσίες ή διευκολύνσεις.

4. Τα τιμολόγια για πρόσθετες διευκολύνσεις επιπλέον της παροχής σύνδεσης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και στις σταθερές δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες είναι, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, επαρκώς διαφοροποιημένα, ώστε να μην υποχρεούται ο χρήστης να πληρώνει για διευκολύνσεις που δεν είναι αναγκαίες για τη ζητούμενη υπηρεσία.

5. Αλλαγές στα τιμολόγια εφαρμόζονται μόνον έπειτα από παρέλευση κατάλληλης περιόδου για την ενημέρωση του κοινού, η οποία καθορίζεται από την εθνική κανονιστική αρχή.

6. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 σχετικά με την οικονομική προσιτότητα, ένα κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει στην εθνική κανονιστική αρχή του να μην εφαρμόζει τις παραγράφους 1, 2, 3, 4 ή 5 του παρόντος άρθρου σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή για την οποία κρίνει ότι υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην αγορά σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών.»

- 9 Το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10, που τιτλοφορείται «Αρχές κοστολόγησης», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση που οργανισμός έχει αναλάβει υποχρέωση να τηρεί την αρχή της κοστοστρεφούς τιμολόγησης στα τιμολόγια του, σύμφωνα με το άρθρο 17, τα συστήματα κοστολόγησης των εν λόγω οργανισμών προσφέρονται για την εφαρμογή του άρθρου 17, και ότι η συμμόρφωση με τα εν λόγω συστήματα ελέγχεται από αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τους εν λόγω οργανισμούς. Οι εθνικές κανονιστικές αρχές εξασφαλίζουν την ετήσια δημοσίευση δήλωσης αναφορικά με τη συμμόρφωση.

2. Οι εθνικές κανονιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι, κατόπιν αιτήσεώς τους, τους διατίθεται περιγραφή των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 συστημάτων κοστολόγησης, όπου εμφανίζονται οι κύριες κατηγορίες δαπανών και οι χρησιμοποιούμενοι κανόνες για την κατανομή των δαπανών στις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας. Οι εθνικές κανονιστικές αρχές υποβάλλουν, κατόπιν αιτήσεώς της, στην Επιτροπή πληροφορίες για τα συστήματα κοστολόγησης των οικείων οργανισμών.»

- 10 Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις απαιτούμενες διατάξεις για να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της έως τις 30 Ιουνίου 1998 και αμέσως πληροφορούν σχετικώς την Επιτροπή.

Το νέο κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στις ανακοινώσεις

- 11 Στις 7 Μαρτίου 2002, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσαν τέσσερις οδηγίες οι οποίες αφορούν το νέο κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στις ανακοινώσεις (στο εξής: NCR), ήτοι την οδηγία 2002/19/EK, σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (οδηγία για την πρόσβαση) (ΕΕ L 108, σ. 7), την οδηγία 2002/20/EK, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την αδειοδότηση) (ΕΕ L 108, σ. 21), την οδηγία 2002/21/EK, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο) (ΕΕ L 108, σ. 33), και την οδηγία 2002/22/EK για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία καθολικής υπηρεσίας) (ΕΕ L 108, σ. 51).

- 12 Τα άρθρα 26 και 28, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2002/21 καταργούν, μεταξύ άλλων, τις οδηγίες 97/33 και 98/10 από 25ης Ιουλίου 2003.

- 13 Στο πλαίσιο των μεταβατικών μέτρων, το άρθρο 27, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2002/21 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη διατηρούν όλες τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλει η εθνική τους νομοθεσία και οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2002/19 και στο άρθρο 16 της οδηγίας 2002/22, μέχρις ότου ληφθούν ειδικά μέτρα όσον αφορά τις εν λόγω υποχρεώσεις από εθνική ρυθμιστική αρχή [...].
- 14 Τα άρθρα 18, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2002/19, 28, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2002/21 και 38, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2002/22 διευκρινίζουν ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν και δημοσιεύουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 24 Ιουλίου 2003 και αμέσως ενημερώνουν σχετικώς την Επιτροπή.
- 15 Κατά τα άρθρα 19 της οδηγίας 2002/19, 29 της οδηγίας 2002/21 και 39 της οδηγίας 2002/22, οι εν λόγω οδηγίες ισχύουν από την ημέρα της δημοσίευσής τους στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, ήτοι από την 24η Απριλίου 2002.

— Η οδηγία 2002/19

- 16 Το άρθρο 7 της οδηγίας 2002/19, που τιτλοφορείται «Αναθεώρηση προηγούμενων υποχρεώσεων πρόσβασης και διασύνδεσης» προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διατηρούν όλες τις υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί σε επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσια δίκτυα επικοινωνιών και/ή υπηρεσίες όσον αφορά την πρόσβαση και τη διασύνδεση, οι οποίες ίσχυαν πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας, βάσει των άρθρων 4, 6, 7, 8, 11, 12, και 14 της οδηγίας 97/33/ΕΚ, του άρθρου 16 της οδηγίας 98/10/ΕΚ και των άρθρων 7 και 8

της οδηγίας 92/44/ΕΚ [του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 1992, σχετικά με την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου στις μισθωμένες γραμμές (ΕΕ L 165, σ. 27)], μέχρις ότου αναθεωρηθούν οι υποχρεώσεις αυτές και λάβει χώρα προσδιορισμός, σύμφωνα με την παράγραφο 3.

[...]

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, το ταχύτερο δυνατόν μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, και, στη συνέχεια, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, οι εθνικές κανονιστικές αρχές προβαίνουν σε ανάλυση της αγοράς, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 16 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ (οδηγία πλαίσιο), ώστε να προσδιορίσουν εάν θα διατηρήσουν, θα τροποποιήσουν ή θα άρουν τις υποχρεώσεις αυτές. Στα μέρη που επηρεάζονται από την εν λόγω τροποποίηση ή απόσυρση υποχρεώσεων, παρέχεται ενδεδειγμένη χρονική περίοδος προειδοποίησης.»

— Η οδηγία 2002/22

- 17 Το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/22, που τιτλοφορείται «Επανεξέταση υποχρεώσεων», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διατηρούν όλες τις υποχρεώσεις όσον αφορά:

- α) τα τιμολόγια λιανικής για την παροχή πρόσβασης και τη χρήση του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου, που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 17 της οδηγίας 98/10/ΕΚ [...].

β) την επιλογή ή προεπιλογή φορέα, που επιβάλλονται δυνάμει της οδηγίας 97/33/ΕΚ [...].

[...]

μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η επανεξέταση και γίνει ο προσδιορισμός σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

[...]

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, το συντομότερο δυνατόν μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας και σε τακτά χρονικά διαστήματα ακολούθως, οι εθνικές κανονιστικές αρχές διεξάγουν ανάλυση αγοράς [...] για να προσδιορίσουν αν θα διατηρήσουν, θα τροποποιήσουν ή θα άρουν τις υποχρεώσεις σχετικά με τις λιανικές αγορές [...]»

¹⁸ Τα άρθρα 16, παράγραφος 4, του διατάγματος του Μεγάλου Δούκα της 22ας Δεκεμβρίου 1997 για τον καθορισμό των όρων της συγγραφής υποχρεώσεων για την εγκατάσταση και εκμετάλλευση σταθερών δικτύων τηλεπικοινωνίας (Mém. A 1997, σ. 3308), 22, παράγραφος 5, του διατάγματος του Μεγάλου Δούκα της 22ας Δεκεμβρίου 1997, για τον καθορισμό των όρων της συγγραφής υποχρεώσεων για

την εγκατάσταση και εκμετάλλευση σταθερών δικτύων τηλεπικοινωνίας και υπηρεσιών τηλεφωνίας (Μém. Α 1997, σ. 3313), και 16, παράγραφος 3, του διατάγματος του Μεγάλου Δούκα της 2ας Ιουλίου 1998, για τον καθορισμό των όρων της συγγραφής υποχρεώσεων για την εκμετάλλευση υπηρεσιών τηλεφωνίας (Μém. Α 1998, σ. 976), όπως τροποποιήθηκαν με το διάταγμα του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου 2001 (Μém. Α 2001, σ. 1114, στο εξής: διάταγμα του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου 2001), περιέχουν πανομοιότυπη διάταξη η οποία έχει ως εξής:

«[Η] συμμόρφωση των συστημάτων ελέγχεται και πιστοποιείται από αρμόδιο οργανισμό ανεξάρτητο από τον φορέα εκμεταλλεύσεως. Η πιστοποίηση αποτελεί αντικείμενο ετήσιας δημοσιεύσεως στην έκθεση δραστηριοτήτων του φορέα εκμεταλλεύσεως.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

19 Οι λουξεμβουργιανές αρχές, αφού κοινοποίησαν στην Επιτροπή τον νόμο της 21ης Μαρτίου 1997 περί τηλεπικοινωνιών (Μém. Α, 1997, σ. 761), ο οποίος προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία, από 2ας Ιουνίου 1997, αρμόδιας για θέματα τηλεπικοινωνιών ρυθμιστικής αρχής επονομαζόμενης «Institut luxembourgeois des télécommunications» (στο εξής: ΙLT), που στη συνέχεια μετονομάστηκε σε «Institut luxembourgeois de régulation» (στο εξής: ΙLR), κοινοποίησαν, με έγγραφο της 23ης Ιανουαρίου και της 10ης Ιουλίου 1998, τα τρία προαναφερθέντα διατάγματα της 22ας Δεκεμβρίου 1997 και της 2ας Ιουλίου 1998. Κατά τις λουξεμβουργιανές αρχές, τα εν λόγω διατάγματα σκοπούσαν, μεταξύ άλλων, στη μεταφορά των οδηγιών 97/33 και 98/10 στο εσωτερικό δίκαιο.

20 Με έγγραφο της 9ης Μαρτίου 2000, η Επιτροπή επισήμανε στις εν λόγω αρχές τις επιταγές του κοινοτικού κανονιστικού πλαισίου που εφαρμόζεται στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και, ειδικότερα, τις αρχές περί τιμολογήσεως σε συνάρτηση προς το κόστος και περί διαφάνειας της τιμολογήσεως των τηλεπικοινωνιών. Συναφώς, η Επιτροπή ζήτησε, μεταξύ άλλων, πληροφορίες όσον αφορά τα συστήματα λογιστικής καταγραφής του κόστους, σύμφωνα με τις επιταγές των άρθρων 7,

παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 και 18, παράγραφος 2, της οδηγίας 98/10, στοιχεία για τον αρμόδιο οργανισμό στον οποίο αναφέρονται τα άρθρα 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 και 18, παράγραφος 1, της οδηγίας 98/10, καθώς και αντίγραφο του ετήσιου πιστοποιητικού συμμορφώσεως που δημοσιεύθηκε για τους λογαριασμούς του 1998 καθώς και, εφόσον είναι διαθέσιμοι, του 1999.

- 21 Οι λουξεμβουργιανές αρχές απάντησαν στο προαναφερθέν έγγραφο στις 8 Ιουνίου 2000.

Η οδηγία 97/33

- 22 Στις 30 Απριλίου 2001, η Επιτροπή απέστειλε στην Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου έγγραφο οχλήσεως, με το οποίο επισήμανε ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 όσον αφορά τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλο ανεξάρτητο αρμόδιο οργανισμό. Η Επιτροπή υποστήριξε, επίσης, ότι τα κοινοποιηθέντα μέτρα στερούνταν σαφήνειας όσον αφορά το ζήτημα της ετήσιας δημοσιεύσεως δηλώσεως συμμορφώσεως και ότι, εν πάση περιπτώσει, ουδεμία τέτοια δήλωση είχε δημοσιευθεί.

- 23 Με την από 13 Ιουλίου 2001 απάντησή τους, οι λουξεμβουργιανές αρχές κοινοποίησαν το διάταγμα του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου 2001, διευκρινίζοντας ότι, στο μέτρο που οι διατάξεις του εν λόγω διατάγματος που αφορούν τη δήλωση συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής κόστους και τη δημοσίευσή της ισχύουν από 6ης Μαΐου 2001, τα πρώτα πιστοποιητικά συμμορφώσεως θα δημοσιεύονταν με τις ετήσιες εκθέσεις των επιχειρηματιών που θα κοινοποιούνταν το νωρίτερο για το έτος 2000 και το αργότερο για το έτος 2001.

- 24 Η Επιτροπή, αφού εξέτασε τις διατάξεις του εν λόγω διατάγματος, απέστειλε στις 21 Μαρτίου 2002 αιτιολογημένη γνώμη (στο εξής: αιτιολογημένη γνώμη της 21ης Μαρτίου 2002), με την οποία διαπίστωσε ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 όσον αφορά, αφενός, τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλο ανεξάρτητο αρμόδιο οργανισμό και, αφετέρου, την ετήσια δημοσίευση πιστοποιητικού συμμορφώσεως για τα έτη 1998 και 1999. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης το εν λόγω κράτος μέλος να λάβει τα αναγκαία για τη συμμόρφωσή του προς την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη μέτρα εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της.
- 25 Με την από 17 Μαΐου 2002 απάντησή τους, οι λουξεμβουργιανές αρχές ενέμειναν στην άποψή τους ότι η υποχρέωση πιστοποίησης και δημοσίευσως την οποία επιβάλλει το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 είχε εκπληρωθεί με τη θέσπιση του διατάγματος του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου 2001. Με το ίδιο αυτό έγγραφο, υπενθυμίστηκε ότι οι διατάξεις του εν λόγω διατάγματος δεν είχαν αναδρομική ισχύ.

Η οδηγία 98/10

- 26 Στις 21 Μαρτίου 2002, η Επιτροπή απηύθυνε στην Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου έγγραφο οχλήσεως με το οποίο επισήμανε ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 και 18, παράγραφος 1, της οδηγίας 98/10. Όπως υποστήριξε η Επιτροπή, ουδείς έλεγχος είχε πραγματοποιηθεί όσον αφορά τη συμμόρφωση του συστήματος λογιστικής καταγραφής κόστους και ουδεμία δήλωση ή πιστοποιητικό περί συμμορφώσεως είχε δημοσιευθεί για το 2000.
- 27 Με την από 28 Μαΐου 2002 απάντησή τους, οι λουξεμβουργιανές αρχές υπενθύμισαν εκ νέου ότι το διάταγμα του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου

2001 προβλέπει πλέον τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους από εθνική ρυθμιστική αρχή ή από ανεξάρτητη αρμόδια αρχή, καθώς και την ετήσια δημοσίευση της δηλώσεως περί συμμορφώσεως.

28 Επειδή η Επιτροπή δεν ικανοποιήθηκε από τα στοιχεία αυτά, απέστειλε, στις 11 Ιουλίου 2003, αιτιολογημένη γνώμη (στο εξής: αιτιολογημένη γνώμη της 11ης Ιουλίου 2003), με την οποία προσήψε στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ότι δεν εφάρμοσε ορθώς, στην πράξη, τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 όσον αφορά, αφενός, τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους από εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλο αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εθνική ρυθμιστική αρχή και, αφετέρου, την ετήσια δημοσίευση δηλώσεως συμμορφώσεως. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης το εν λόγω κράτος μέλος να λάβει τα αναγκαία για τη συμμόρφωσή του προς την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη μέτρα εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της.

29 Με την από 1ης Οκτωβρίου 2003 απάντησή τους, οι λουξεμβουργιανές αρχές ενέμειναν στην άποψή τους ότι το διάταγμα του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου 2001 μεταφέρει τις διατάξεις των άρθρων 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 και 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 στο εσωτερικό δίκαιο. Επίσης, κοινοποίησαν την έκθεση του ILR επί των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τον λογιστικό διαχωρισμό η οποία δημοσιεύθηκε στις 6 Μαΐου 2002. Οι λουξεμβουργιανές αρχές ολοκλήρωσαν την απάντησή τους ως εξής:

«Κατόπιν της αναγνώσεως της πρόσφατης εκθέσεως δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως ταχυδρομικών υπηρεσιών και τηλεπικοινωνιών [ΕΡΤ], η ρυθμιστική αρχή διαπιστώνει ότι το απαιτούμενο από την κανονιστική ρύθμιση πιστοποιητικό δεν έχει υποβληθεί. [Το ILR] απηύθυνε, συνεπώς, στην επιχείρηση έγγραφο οχλήσεως και, αν παραστεί ανάγκη, θα επιβάλει διοικητικές κυρώσεις λόγω μη τηρήσεως των σχετικών υποχρεώσεων.»

- 30 Επειδή η Επιτροπή δεν ικανοποιήθηκε ούτε από αυτή την απάντηση, ούτε από την απάντηση που περιελήφθη στο έγγραφο της 17ης Μαΐου 2002, αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.
- 31 Με την απόφαση της 10ης Μαρτίου 2005, C-236/04, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή), το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, παραλείποντας να θεσπίσει τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωσή του προς τις οδηγίες 2002/19 έως 2002/22, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω οδηγίες.

Αιτήματα των διαδίκων

- 32 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου:
- παραλείποντας να εκπληρώσει την υποχρέωση ελέγχου της συμμορφώσεως των συστημάτων λογιστικής καταγραφής κόστους από ανεξάρτητο αρμόδιο φορέα και δημοσιεύσεως δηλώσεως περί συμμορφώσεως για τα έτη 1998 και 1999, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33, και
 - εφαρμόζοντας με εσφαλμένο τρόπο, στην πράξη, τα μέτρα που αφορούν τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλον αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εθνική ρυθμιστική αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω διατάξεις των οδηγιών αυτών.

33 Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου ζητεί από το Δικαστήριο:

- κυρίως, να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη·
- επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Επί της προσφυγής

Επί του παραδεκτού

34 Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου προβάλλει, με το υπόμνημά της αντικρούσεως, δύο λόγους απαραδέκτου. Ο πρώτος αντλείται από την έλλειψη εννόμου συμφέροντος της Επιτροπής και ο δεύτερος από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας.

35 Πριν εξετασθούν οι ανωτέρω λόγοι απαραδέκτου, το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί επί του αντικειμένου της υπό κρίση προσφυγής.

- 36 Κατά πάγια νομολογία, το αντικείμενο προσφυγής λόγω παραβάσεως που ασκείται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 226 ΕΚ οριοθετείται επίσης από την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή, οπότε η προσφυγή πρέπει να στηρίζεται στους ίδιους με την αιτιολογημένη γνώμη λόγους και ισχυρισμούς (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 16ης Ιουνίου 2005, C-456/03, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2005, σ. I-5335, σκέψη 35, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 37 Ωστόσο, η προϋπόθεση ότι το αντικείμενο της ασκηθείσας προσφυγής βάσει του άρθρου 226 ΕΚ πρέπει να καθορίζεται κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία δεν πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση να συμπίπτει η διατύπωση των αιτιάσεων στο έγγραφο οχλήσεως, του διατακτικού της αιτιολογημένης γνώμης και των αιτημάτων της προσφυγής, εφόσον το αντικείμενο της διαφοράς, όπως ορίστηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, δεν διευρύνθηκε ούτε μεταβλήθηκε (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 39, και την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2005, C-433/03, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2005, σ. I-6985 σκέψη 28).
- 38 Όσον αφορά την οδηγία 97/33, η Επιτροπή, με την αιτιολογημένη γνώμη της 21ης Μαρτίου 2002, προσάπτει στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας για τα έτη 1998 και 1999. Η αιτίαση αυτή συμπίπτει με την πρώτη αιτίαση του εισαγωγικού δικογράφου.
- 39 Συνεπώς, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η σχετική με την οδηγία 97/33 παράβαση αφορά την παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας για τα έτη 1998 και 1999.
- 40 Όσον αφορά την οδηγία 98/10, η Επιτροπή, με την αιτιολογημένη γνώμη της 11ης Ιουλίου 2003, προσάπτει στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας,

χωρίς να διευκρινίζει την περίοδο αναφοράς. Με την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη επισημάνθηκε επίσης ότι «μέχρι στιγμής δεν διενεργήθηκε κανένας έλεγχος συμμορφώσεως». Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή αναφέρεται στην ίδια αιτίαση, χωρίς επίσης να προσδιορίζει την περίοδο για την οποία προσάπτει στο εν λόγω κράτος μέλος ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του προαναφερθέντος άρθρου.

- 41 Πρέπει, ωστόσο, να διευκρινιστεί ότι από τη διατύπωση των αιτιάσεων στην αιτιολογημένη γνώμη και στο δικόγραφο της προσφυγής της Επιτροπής δεν προκύπτει ότι η προβαλλόμενη παράβαση αφορά ολόκληρη την περίοδο από το 1998 —έτος ενάρξεως ισχύος της οδηγίας 98/10— έως το 2002 —τελευταίο έτος πριν την αποστολή αιτιολογημένης γνώμης. Συγκεκριμένα, από την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία και ιδίως από το έγγραφο οχλήσεως της 21ης Μαρτίου 2002 προκύπτει σαφώς ότι η προβαλλόμενη παράβαση αφορά κατ' ουσίαν το έτος 2000. Υπό τις συνθήκες αυτές και ελλείψει άλλου σχετικού στοιχείου, το αντικείμενο της προσφυγής όσον αφορά την οδηγία 98/10 δεν μπορεί να βάλνει πέραν του καθορισθέντος με το εν λόγω έγγραφο οχλήσεως.

Επί της ελλείψεως εννόμου συμφέροντος

- 42 Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει, πρώτον, ότι η υπό κρίση προσφυγή είναι απαράδεκτη, καθόσον, κατά την παρέλευση της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη της 11ης Ιουλίου 2003, η προσαπτόμενη παράβαση δεν υφίστατο πλέον, καθόσον η οδηγία 98/10 είχε παύσει να ισχύει. Όσον αφορά την οδηγία 97/33, ο κοινοτικός νομοθέτης είχε εκδώσει το NCR πριν αποσταλεί η αιτιολογημένη γνώμη της 21ης Μαρτίου 2002. Επιπλέον, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της υπό κρίση προσφυγής, η προσαπτόμενη παράβαση είχε παύσει, καθόσον είχε παρέλθει η προθεσμία που είχε ταχθεί για τη μεταφορά του NCR στο εσωτερικό δίκαιο. Όσον αφορά τη νομολογία σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση τροποποιήσεως της κοινοτικής νομοθεσίας κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, η Επιτροπή παραδεκτώς μπορεί να διαπιστώσει τη μη

τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αρχικό κείμενο μιας οδηγίας, η οποία στη συνέχεια τροποποιήθηκε ή καταργήθηκε, εφόσον οι υποχρεώσεις αυτές διατηρήθηκαν δυνάμει των νέων διατάξεων (απόφαση της 12ης Ιουνίου 2003, C-363/00, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2003, σ. I-5767, σκέψη 22), η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει ότι η εν λόγω νομολογία δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

- 43 Συναφώς, επιβάλλεται η υπενθύμιση ότι, κατά τη νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως στο πλαίσιο προσφυγής βάσει του άρθρου 226 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας που ισχύει κατά την παρέλευση της προθεσμίας που τάσσει η Επιτροπή στο οικείο κράτος μέλος προκειμένου να συμμορφωθεί προς την αιτιολογημένη γνώμη (βλ. τις αποφάσεις της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, C-61/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1996, σ. I-3989, σκέψη 42, της 9ης Νοεμβρίου 1999, C-365/97, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1999, σ. I-7773, σκέψη 32, και την προαναφερθείσα απόφαση της 12ης Ιουνίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 21).
- 44 Όσον αφορά την οδηγία 97/33, η Επιτροπή, με την αιτιολογική γνώμη της 21ης Μαρτίου 2002, κάλεσε το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου να συμμορφωθεί, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της αιτιολογικής γνώμης, προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας και, ειδικότερα, προς τις υποχρεώσεις που αφορούν τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ή από άλλο ανεξάρτητο εθνικό οργανισμό και την ετήσια δημοσίευση πιστοποιητικού συμμορφώσεως για τα έτη 1998 και 1999.
- 45 Λαμβανομένου υπόψη ότι η οδηγία 97/33 κατήργησε την οδηγία 2002/21 από 25ης Ιουλίου 2003, είναι προφανές ότι οι αιτιάσεις που προέβαλε η Επιτροπή στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας αφορούν μια κοινοτική ρύθμιση η οποία ίσχυε ακόμη κατά την παρέλευση της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη της 21ης Μαρτίου 2002 προθεσμίας.
- 46 Συναφώς, τα επιχειρήματα που προβάλλει εν προκειμένω το καθού δεν μπορούν να θεμελιώσουν το अपαράδεκτο της υπό κρίση προσφυγής, στο μέτρο που η εν λόγω

προσφυγή αφορά την παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33, το οποίο δεν είχε μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου κατά την παρέλευση της ταχθείας με την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας.

47 Όσον αφορά την οδηγία 98/10, η Επιτροπή, με την αιτιολογημένη γνώμη της 11ης Ιουλίου 2003, κάλεσε το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου να συμμορφωθεί, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της, προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας και, ειδικότερα, προς τις υποχρεώσεις που αφορούν, αφενός, τον έλεγχο της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλο αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εθνική ρυθμιστική αρχή, και, αφετέρου, την ετήσια δημοσίευση δηλώσεως συμμορφώσεως. Όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, η προβαλλόμενη παράβαση αφορά το έτος 2000.

48 Είναι προφανές ότι η σχετική με την οδηγία 98/10 παράβαση δεν αφορά τις διατάξεις που ίσχυαν κατά την παρέλευση της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογική γνώμη της 11ης Ιουλίου 2003. Συγκεκριμένα, η οδηγία αυτή καταργήθηκε με την οδηγία 2002/21 στις 25 Ιουλίου 2003, ήτοι δεκατέσσερις ημέρες μετά την εκ μέρους της Επιτροπής αποστολή της αιτιολογημένης γνώμης. Η κατάργηση αυτή πραγματοποιήθηκε, επομένως, εντός της δίμηνης προθεσμίας που είχε ταχθεί στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου για τη συμμόρφωσή του προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας.

49 Εντούτοις, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά τη νομολογία, μολονότι τα αιτήματα της προσφυγής δεν μπορούν καταρχήν να βαίνουν πέραν των παραβάσεων τις οποίες αφορούν το έγγραφο οχλήσεως και το διατακτικό της αιτιολογημένης γνώμης, εντούτοις, σε περίπτωση τροποποιήσεως της κοινοτικής νομοθεσίας κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, η Επιτροπή παραδεκτώς μπορεί να διαπιστώσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αρχικό κείμενο μιας οδηγίας, η οποία στη συνέχεια τροποποιήθηκε ή καταργήθηκε, εφόσον οι υποχρεώσεις αυτές διατηρήθηκαν

δυνάμει των νέων διατάξεων. Αντιθέτως, το αντικείμενο της διαφοράς δεν μπορεί να επεκταθεί σε υποχρεώσεις απορρέουσες από το νέο κείμενο της οδηγίας και οι οποίες δεν αντιστοιχούν στο προηγούμενο κείμενό της, διότι τούτο θα συνιστούσε παράβαση ουσιώδους τύπου θίγουσα τη νομιμότητα της διαπιστώνουσας την παράβαση διαδικασίας (βλ., προαναφερθείσα απόφαση της 12ης Ιουνίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 22).

- 50 Δεδομένου ότι το NCR θεσπίστηκε κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, πρέπει να εξετασθεί αν οι υποχρεώσεις που αφορούν τη συμμόρφωση προς το σύστημα λογιστικής καταγραφής του κόστους και την ετήσια δημοσίευση πιστοποιητικού συμμορφώσεως που προβλέπει το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10, η οποία έχει καταργηθεί, διατηρήθηκαν σε ισχύ από τις κρίσιμες διατάξεις του NCR.
- 51 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 28, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2002/21, η οδηγία 98/10 καταργείται από 25ης Ιουλίου 2003. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 27 της οδηγίας 2002/21, τα κράτη μέλη διατηρούν όλες τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η εθνική νομοθεσία τους και τις οποίες προβλέπουν τα άρθρα 7 της οδηγίας 2002/19 και 16 της οδηγίας 2002/22, μέχρις ότου ληφθούν ειδικά μέτρα σχετικά με τις εν λόγω υποχρεώσεις από εθνική ρυθμιστική αρχή.
- 52 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/19 ορίζει ότι τα κράτη μέλη διατηρούν όλες τις σχετικές με την ειδική πρόσβαση στο δίκτυο υποχρεώσεις που οποίες ίσχυαν προηγουμένως βάσει, ιδίως, του άρθρου 16 της οδηγίας 98/10.
- 53 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/22 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη διατηρούν όλες τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 17 της οδηγίας 98/10 όσον

αφορά, μεταξύ άλλων, τα τιμολόγια λιανικής για την παροχή πρόσβασης και τη χρήση του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου. Το τελευταίο αυτό άρθρο προβλέπει την αρχή περί της τιμολογήσεως σε συνάρτηση προς το κόστος.

- 54 Συνεπώς, το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10, το οποίο προβλέπει τις αρχές περί λογιστικής καταγραφής του κόστους και αφορά το δεύτερο από τα αιτήματα που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής, δεν αποτελεί τυπικώς αντικείμενο των προαναφερθεισών διατάξεων του NCR.
- 55 Επιπλέον, το ότι, εν προκειμένω, το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/22 δεν παραπέμπει ρητώς στο άρθρο 18 της οδηγίας 98/10 δεν απαλλάσσει τα κράτη μέλη από τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το εν λόγω άρθρο 18.
- 56 Συναφώς, πρέπει πάντως να επισημανθεί ότι από την οδηγία 2002/22 δεν προκύπτει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης επιδίωξε, με τη θέσπιση των μεταβατικών μέτρων, να διατηρήσει σε ισχύ μόνον τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 17 της οδηγίας 98/10 που αφορούν την τιμολόγηση σε συνάρτηση προς το κόστος και όχι τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με το σύστημα λογιστικής καταγραφής του κόστους.
- 57 Αντιθέτως, όπως προκύπτει από τις ρητές αναφορές του άρθρου 18 της οδηγίας 98/10 στο άρθρο της 17, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τα δύο αυτά άρθρα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σωρευτικώς, δεδομένου ότι η αρχή περί τιμολογήσεως σε συνάρτηση προς το κόστος συνδέεται στενά με το σύστημα λογιστικής καταγραφής του εν λόγω κόστους.

- 58 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν τα κράτη μέλη από το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 διατηρήθηκαν σε ισχύ από τις κρίσιμες διατάξεις του NCR.
- 59 Συναφώς, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου υποστήριξε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι το μεταβατικό καθεστώς που προβλέπει το NCR δεν αφορά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις επίδικες διατάξεις της οδηγίας 98/10, αλλά από τις εθνικές νομοθεσίες. Υπό τις συνθήκες αυτές, το εν λόγω κράτος μέλος φρονεί ότι, ελλείψει εθνικών μέτρων μεταφοράς των υποχρεώσεων του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 στο εσωτερικό δίκαιο για το κρίσιμο έτος, ήτοι για το 2000, τα μεταβατικά μέτρα που προβλέπει το NCR δεν ασκούν επιρροή στην εκτίμηση του παραδεκτού του δευτέρου αιτήματος της υπό κρίση προσφυγής.
- 60 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, έχοντας αναγνωρίσει, κατ' ουσίαν, ότι δεν έχει μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 για το έτος 2000, δεν μπορεί να επικαλεστεί τη δική του παράβαση των υποχρεώσεων που υπείχε από το παλαιό κανονιστικό πλαίσιο στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, προκειμένου να απαλλαγεί από τις ίδιες αυτές υποχρεώσεις στο πλαίσιο των μεταβατικών μέτρων που προβλέπει το NCR.
- 61 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η διατύπωση της αιτιάσεως που αφορά τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10, όπως περιλαμβάνεται στην αιτιολογημένη γνώμη και στο δεύτερο αίτημα που υποβλήθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, έχει ως σκοπό να περιλάβει στο αντικείμενο της διαφοράς απορρέουσες από τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας υποχρεώσεις οι οποίες δεν διατηρήθηκαν σε ισχύ από το NCR.
- 62 Επομένως, όσον αφορά τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας, το αντικείμενο της διαφοράς δεν επεκτάθηκε σε τέτοιο βαθμό ώστε να θίγει τη νομιμότητα της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως.

- 63 Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει επίσης να κηρυχθεί παραδεκτή, στο μέτρο που αφορά παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου από τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10.
- 64 Δεύτερον, το εν λόγω κράτος μέλος υποστηρίζει ότι η προσαπτόμενη παράβαση αποτελεί, κατ' ουσίαν, αμιγώς τυπική παράβαση η οποία αποσκοπεί στην καταδίκη του για λόγους αρχής. Επίσης, η άσκηση της προσφυγής στην προαναφερθείσα υπόθεση Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου καθιστά ακόμη λιγότερο σκόπιμη τη διατήρηση της υπό κρίση προσφυγής και αποδεικνύει ότι οι ενέργειες στις οποίες προέβη η Επιτροπή στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως υπαγορεύθηκαν από την επιθυμία της να επιτύχει τη για λόγους αρχής καταδίκη του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου από το Δικαστήριο, για μια παράβαση που εικονικώς έχει παύσει.
- 65 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως των εκ του άρθρου 226 ΕΚ αρμοδιοτήτων της, δεν υποχρεούται να αποδεικνύει την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος. Πράγματι, αποστολή της Επιτροπής είναι να μεριμνά αυτεπαγγέλτως και προς το γενικό συμφέρον για την εκ μέρους των κρατών μελών εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και για την αναγνώριση της υπάρξεως τυχόν παραβάσεων των εξ αυτού απορρεουσών υποχρεώσεων, με σκοπό την παύση τους (βλ. αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 2001, C-333/99, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2001, σ. I-1025, σκέψη 23, και της 2ας Ιουνίου 2005, C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2005, σ. I-4713, σκέψεις 14 και 15, καθώς και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 66 Εξάλλου, στην Επιτροπή απόκειται να εκτιμήσει κατά πόσον είναι σκόπιμο να στραφεί κατά ενός κράτους μέλους, να προσδιορίσει τις διατάξεις που αυτό παραβιάζει και να επιλέξει το χρονικό σημείο κατά το οποίο θα κινήσει τη διαδικασία λόγω παραβάσεως κατά του κράτους αυτού, οι λόγοι δε που προσδιορίζουν την επιλογή αυτή δεν ασκούν επιρροή επί του παραδεκτού της προσφυγής (αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1994, C-317/92, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1994, σ. I-2039, σκέψη 4, και της 18ης Ιουνίου 1998, C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1998, σ. I-3851, σκέψη 27, και προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 24).

- 67 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όταν η Επιτροπή εκτιμά μόνον τη σκοπιμότητα της ασκήσεως και της διατηρήσεως μιας προσφυγής λόγω παραβάσεως, το Δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να εξετάσει αν η προσαπτόμενη παράβαση όντως υφίσταται, χωρίς να αποφανθεί επί της ασκήσεως από την Επιτροπή της διακριτικής της ευχέρειας (βλ. απόφαση της 13ης Ιουνίου 2002, C-474/99, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2002, σ. I-5293, σκέψη 25).
- 68 Επομένως, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος απαραδέκτου, που αντλείται από έλλειψη εννόμου συμφέροντος της Επιτροπής, πρέπει να απορριφθεί.

Επί της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας

- 69 Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει, πρώτον, ότι η Επιτροπή αναφέρθηκε για πρώτη φορά στις μεταβατικές διατάξεις του NCR με το εισαγωγικό δικόγραφο και ότι οι διατάξεις αυτές αποτελούν νέα νομική βάση των προβαλλομένων παραβάσεων. Συγκεκριμένα, αφενός, υφίστανται ουσιαστικές διαφορές μεταξύ του πρώην κανονιστικού πλαισίου και του NCR και, αφετέρου, οι μεταβατικές διατάξεις δεν αντλούνται από το παλαιό κανονιστικό πλαίσιο και δεν μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να επιβάλουν στους επιχειρηματίες νέες υποχρεώσεις, πέραν των υφισταμένων. Συνεπώς, οι επίδικες διατάξεις θα έπρεπε να είχαν προβληθεί κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, προκειμένου να παρασχεθεί στην εν λόγω κυβέρνηση η δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της τηρώντας τις προθεσμίες και τους τύπους που προβλέπουν τα έγγραφα οχλήσεως και οι αιτιολογημένες γνώμες. Η Επιτροπή, μη έχοντας εκπληρώσει τις ελάχιστες αυτές απαιτήσεις, επέκτεινε παρανόμως το αντικείμενο της υπό κρίση διαφοράς και σε νέα νομικά στοιχεία, κατά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, οπότε η προσφυγή πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη στο σύνολό της.
- 70 Επιβάλλεται να υπενθυμιστεί ότι ο σκοπός της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας είναι να παρασχεθεί στο οικείο κράτος μέλος η δυνατότητα να

συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο ή να προβάλει λυσιτελώς τα μέσα άμυνας του κατά των αιτιάσεων της Επιτροπής. Το νομότυπο της εν λόγω διαδικασίας αποτελεί μια ουσιώδη εγγύηση, ηθελημένη από τη Συνθήκη ΕΚ, για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων του εν λόγω κράτους μέλους. Μόνον εφόσον τηρηθεί η εγγύηση αυτή, η ενώπιον του Δικαστηρίου κατ' αντιδικία διαδικασία παρέχει τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να κρίνει αν το εν λόγω κράτος μέλος παρέβη, πράγματι, τις υποχρεώσεις, την παράβαση των οποίων επικαλείται η Επιτροπή (βλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2003, C-145/01, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2003, σ. I-5581, σκέψη 17 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

71 Για να ασκήσουν επιρροή τα επιχειρήματα που προέβαλε η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου από πλευράς τηρήσεως των δικαιωμάτων άμυνας, οι προβαλλόμενες από την Επιτροπή παραβάσεις θα έπρεπε να στηριχθούν στις διατάξεις του NCR οι οποίες επιβάλλουν νέες υποχρεώσεις στα κράτη μέλη. Είναι προφανές ότι, εν προκειμένω, η περίπτωση αυτή δεν συντρέχει.

72 Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33, η προβαλλόμενη παράβαση αφορά τα έτη 1998 και 1999, ήτοι περίοδο προγενέστερη της θεσπίσεως του NCR.

73 Όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10, πρέπει να υπομνησθεί ότι η κατάργηση της οδηγίας αυτής από 25ης Ιουλίου 2003 δεν απαλλάσσει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου από τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις προαναφερθείσες διατάξεις της εν λόγω οδηγίας, όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 55 έως 61 της παρούσας αποφάσεως.

74 Δεύτερον, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν ενήργησε εγκαίρως, προκειμένου να διαπιστώσει ότι το Μεγάλο Δουκάτο του

Λουξεμβούργου παρέβη την υποχρέωσή του να μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο τις οδηγίες 97/33 και 98/10 πριν καταργηθούν οι διατάξεις τους από το NCR, και ότι δεν επικαλέστηκε την ύπαρξη περιστάσεων που την εμπόδισαν να περατώσει σε εύλογο χρόνο την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία.

- 75 Επομένως, η εν λόγω κυβέρνηση προσάπτει, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι προσεβλήθησαν τα δικαιώματά της άμυνας.
- 76 Υπενθυμίζεται ότι, μολονότι είναι αληθές ότι η υπερβολική διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας μπορεί να δημιουργήσει ελάττωμα το οποίο καθιστά απαράδεκτη προσφυγή κατά παραβάσεως, από τη νομολογία προκύπτει ότι το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η συμπεριφορά της Επιτροπής κατέστησε δυσχερή την αντίκρουση των επιχειρημάτων της, προσβάλλοντας έτσι τα δικαιώματα άμυνας, στο δε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος απόκειται να αποδείξει την εν λόγω δυσχέρεια (βλ. απόφαση της 12ης Μαΐου 2005, C-287/03, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2005, σ. I-3761, σκέψη 14, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 77 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν προέβαλε κανένα συγκεκριμένο επιχείρημα από το οποίο προκύπτει ότι η υπερβολική διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας και, ειδικότερα, το διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των απαντήσεων στις αιτιολογημένες γνώμες και της ασκήσεως της προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου είχαν επιπτώσεις στην άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας. Πράγματι, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου, με το υπόμνημά της αντικρούσεως, απλώς προσβάλλει την εκ μέρους της Επιτροπής άσκηση και διατήρηση προσφυγής λόγω παραβάσεως.
- 78 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, ο δεύτερος λόγος απαραδέκτου που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας πρέπει επίσης να απορριφθεί και, ως εκ τούτου, η προσφυγή της Επιτροπής πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 79 Η Επιτροπή προσάπτει στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 και 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10.
- 80 Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει, πρώτον, ότι η εφαρμογή, εν προκειμένω, της απόφασης της 18ης Δεκεμβρίου 1997, C-129/96, *Inter-Environnement Wallonie* (Συλλογή 1997, σ. I-7411), καθιστά απορριπτές τις αιτιάσεις της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, η μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις οδηγίες 97/33 και 98/10 ήταν ικανή να υποσκάψει σημαντικά την εφαρμογή του NCR, λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών διαφορών μεταξύ, αφενός, των οδηγιών 97/33 και 98/10 και, αφετέρου, του NCR.
- 81 Το επιχείρημα αυτό στηρίζεται σε εσφαλμένη βάση. Συγκεκριμένα, οι αιτιάσεις που προβάλλει η Επιτροπή στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως αφορούν περίοδο προγενέστερη και όχι μεταγενέστερη της ημερομηνίας θεσπίσεως του NCR, ήτοι της 24ης Απριλίου 2002. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή προσάπτει στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, αφενός, από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 για τα έτη 1998 και 1999 και, αφετέρου, από το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 για το έτος 2000.
- 82 Υπό τις συνθήκες αυτές, η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχει το εν λόγω κράτος μέλος από τις προαναφερθείσες διατάξεις ουδεμία επίπτωση έχει στη μεταφορά του NCR στο εσωτερικό δίκαιο, το οποίο προφανώς αφορά περίοδο πολύ μεταγενέστερη της επίδικης στην υπό κρίση υπόθεση περιόδου. Συνεπώς, η προαναφερθείσα νομολογία δεν μπορεί να προβληθεί προς απόρριψη των αιτιάσεων της Επιτροπής.

- 83 Δεύτερον, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί βασίμως να στηριχθεί στις μεταβατικές διατάξεις του NCR για να αποδείξει ότι, κατά την ημερομηνία παρελεύσεως των ταχθειςών με τις αιτιολογημένες γνώμες προθεσμιών, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου όφειλε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις οδηγίες 97/33 και 98/10.
- 84 Το επιχείρημα αυτό είναι απορριπτέο. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την οδηγία 97/33, πρέπει να υπομνησθεί ότι η προβαλλόμενη παράβαση δεν στηρίζεται στις μεταβατικές διατάξεις του NCR, αλλά στις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας που αφορούν περίοδο προγενέστερη της θεσπίσεως του NCR.
- 85 Όσον αφορά τη σχετική με την οδηγία 98/10 παράβαση, επιβάλλεται η υπενθύμιση ότι η εν λόγω παράβαση στηρίζεται σε διατάξεις της οδηγίας αυτής οι οποίες, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 55 έως 61 της παρούσας αποφάσεως, διατηρήθηκαν σε ισχύ με τις κρίσιμες διατάξεις του NCR.
- 86 Υπό τις συνθήκες αυτές, από τις μεταβατικές διατάξεις του NCR δεν μπορεί να αντληθεί κανένα επιχείρημα δυνάμενο να προσβάλει, υπό τις περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως, το βάσιμο της υπό κρίση προσφυγής.
- 87 Τέλος, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέβη τις υποχρεώσεις ελέγχου της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους και της δημοσιεύσεως πιστοποιητικών συμμορφώσεως που υπέχει από τις οδηγίες 97/33 και 98/10. Συγκεκριμένα, το ILT και το ILR ενέκριναν τα υποδείγματα προσφοράς

διασυνδέσεως (στο εξής: ΥΠΔ) της ΕΡΤ για κάθε έτος από το 1998 και εφεξής. Η έγκριση αυτή περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, τον εκ μέρους του ILR και του ILT έλεγχο της εκπληρώσεως από την ΕΡΤ της υποχρεώσεώς της τιμολογήσεως σε συνάρτηση με το κόστος. Συνεπώς, λαμβανομένου υπόψη ότι τα ΥΠΔ της ΕΡΤ πάντα εγκρίνονταν και δημοσιεύονταν τακτικώς, συμπεριλαμβανομένων των ετών 1998 και 1999, η Επιτροπή δεν μπορεί να προσάψει στις λουξεμβουργιανές αρχές ότι παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τα άρθρα 7, παράγραφοι 5, της οδηγίας 97/33 και 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10.

88 Το επιχείρημα αυτό είναι επίσης απορριπτό. Πρέπει να επισημανθεί ότι η τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της τιμολογήσεως σε συνάρτηση προς το κόστος δεν συνεπάγεται *ipso facto* την τήρηση του συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους και λογιστικού διαχωρισμού στον τομέα της διασυνδέσεως. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της εν λόγω κυβερνήσεως, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι ευσταθεί, δεν καθιστά δυνατό το συμπέρασμα ότι οι υποχρεώσεις ελέγχου και δημοσιεύσεως που απορρέουν από τις προαναφερθείσες διατάξεις των εν λόγω οδηγιών εκπληρώθηκαν εν προκειμένω.

89 Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα δυνάμενο να αναιρέσει τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι η εν λόγω κυβέρνηση δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που υπέχει, αφενός, από το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33 για τα έτη 1998 και 1999 και αφετέρου, από το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10 για το έτος 2000.

90 Επίσης, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι το διάταγμα του Μεγάλου Δούκα της 18ης Απριλίου 2001 μεταφέρει τις εν λόγω οδηγίες στο λουξεμβουργιανό δίκαιο, πρέπει να επισημανθεί ότι τα σχετικά με το εν λόγω διάταγμα έγγραφα που απεστάλησαν στην Επιτροπή ανέφεραν ρητώς ότι δεν υπήρχε αναδρομικό αποτέλεσμα, ενώ οι αιτιάσεις της Επιτροπής αφορούσαν περιόδους προγενέστερες της θεσπίσεώς του.

- 91 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η υπό κρίση προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.
- 92 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, παραλείποντας να εκπληρώσει την υποχρέωση ελέγχου της συμμορφώσεως των συστημάτων λογιστικής καταγραφής κόστους από ανεξάρτητο αρμόδιο φορέα και δημοσιεύσεως δηλώσεως περί συμμορφώσεως για τα έτη 1998 και 1999, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33, και, εφαρμόζοντας με εσφαλμένο τρόπο, στην πράξη, τα μέτρα που αφορούν τον έλεγχο, για το 2000, της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλον αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εν λόγω ρυθμιστική αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10, όπως διατηρήθηκαν σε ισχύ με το άρθρο 27 της οδηγίας 2002/21 σε συνδυασμό με το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/22, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω διατάξεις.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 93 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εν προκειμένω, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ηττήθηκε. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν προέβαλε αιτήματα επί των δικαστικών εξόδων. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κρίνει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, παραλείποντας να εκπληρώσει την υποχρέωση ελέγχου της συμμορφώσεως των συστημάτων λογιστικής καταγραφής κόστους από ανεξάρτητο αρμόδιο φορέα και δημοσιεύσεως δηλώσεως περί συμμορφώσεως για τα έτη 1998 και 1999, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, για τη διασύνδεση στον χώρο των τηλεπικοινωνιών προκειμένου να διασφαλισθεί καθολική υπηρεσία και διαλειτουργικότητα, με εφαρμογή των αρχών παροχής ανοικτού δικτύου (ONP), και εφαρμόζοντας με εσφαλμένο τρόπο, στην πράξη, τα μέτρα που αφορούν τον έλεγχο, για το 2000, της συμμορφώσεως του συστήματος λογιστικής καταγραφής κόστους από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή από άλλον αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εν λόγω ρυθμιστική αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 98/10/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1998, για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις τηλεπικοινωνίες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπως διατηρήθηκαν σε ισχύ με το άρθρο 27 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο), σε συνδυασμό με το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία καθολικής υπηρεσίας), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω διατάξεις.

- 2) Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

(υπογραφές)